Harpestfall i Ånge.

Ett fall av den mycket sällsynta harpesten har konstaterats i Ånge, där en 14-årig pojke angripits medelst provisionalläkare Arnt Meier-Ellc. För tre år sedan inträffade ett liknande fall i Ånge. Harpest eller tularemi kan överföras från gnagare till människor och kan i värsta fall leda till döden. Sår uppkommer i huden, och det angripne får mycket hög feber. Den nu insjuknade pojken har tydligen fått smitta från en tam ekorre, som han brukade mata. (TDN, Sundsvall.)

Världs-succé

Toulouse-Lautrec filmad efter romanen

Pierre La Mure

MÅLAREN PÅ MOULIN ROUGE

"Ypperliga partier, livfulla och färgrika . . . berättarglädje och fantasi."

Sydsvenska Dagbladet

14 :e tusendet

Illustr. 21:—, inb. 25:—

NATUR och KULTUR

Den unge Leopold

LEOPOLDS ÖDE i eftervärlden har varit bistert. Oxenstierna liknade honom vid Apollo själv. Hans kamrater i Svenska akademin tituierade honom "Era poetiska majestät", och får man tro Atterbom räknades han av samtiden som "ett av världens yppersta snillen och skom Sveriges utan gemåigelse största". Men sedan gick det trots Tegnérska rådslningsaktioner utför. Nyromantikerna fell över honom, förenkade honom som poet och kallade honom orator och pratmakare, föraktade hans smak och påminde honom vid alla tillfällen att han kallat Shakespeare en litteraturens skogsmänniska, "omsevia upprätt och fyrfotad". Senare i litteraturhistorien blev Leopold, som medan han levde var van att stå främst, tillfälsad andraplansroller. Han blev hjältens förtrogne, Gustav III:s vän, Kellgrens efterföljare, eller han blev en Hektor, dömd att stupa för Akilles-Thorilds svärd. För sin egen skull blev han sällan nämnd.

Han har heller inte lyckats hävda sin en gång starka ställning hos publiken. Det är åtlo år sedan en för en hredare allmänhet avsedd upplaga av hans verk utkom. Antologiredaktörerna glömmer honom vid inte, men ger honom plats utan entusiasm, och det antal sidor han tilldelas blir för varje decennium färre och färre. Warburg i "Ur svenska sången" 1883 ger ännu Leopold mer utrymme än Bellman, men i "Lyrikholm" 1951 får han nöja sig med en fjärdedel av den plats som anvisats Bellman. Inte heller kan jag erinra mig att Leopold varit föremål för en enda kärleksförklaring under senare år, om man inte dit skall räkna Per A. Sjögrens och Åke Runnquists utgåva av den roliga pamfletten "Lärdomshistorien". Ingen stiger fram och utnämner Leopold till sin litterära favorit, och hans diktning ger inga impulser åt vår unga dikt. Han tecknar sig för de flesta med stela marmordrag, han är ett typfall, en upplysningsens och den goda smakens versenade representant, utan höjder och utan djup, med små laster och föga intresseväckande dygder.

Miniatyr från 1790-talet, troligen föreställande Carl Gustaf Leopold.

DET är Leopolds kryfte för slätstrukenhet som gjort att det dröjt ända till hösten 1853 innan den första stora biografin över honom utkommer. Det är *Olle Holmberg* som åtagit sig denna uppgift, och biografin kommer av allt att döma att bli en av de mera omfattande vi äger då den annonserats att utkomma i fyra delar, varav den första, *Den unge Leopold* (Bonniers, 21:50), nu föreligger. Olle Holmberg har här funnit ett ämne som i hög grad passar honom. I likhet med Leopold är han kvick och rielig och har en beundransvärd förmåga att på ett enkelt sätt uttrycka det som är komplicerat. Liksom Leopold lutar han mer åt den stillserade stilen än åt den spontana, och om han också inte beskyller Shakespeare för att vara halvbunden och gå på alla fyra, är han mer en gynnare av det fina vettet, den klara tanken och en viinlig hygglighet än av det upprörda och vågsamma. Med föremålet för sina lärda möder delar också Olle Holmberg den egenskapen att han blir bättre och bättre med åren, att han nu vid snart sextio års ålder inte endast är mognare och lärdare än någonsin, utan också kvickare, vitalare och mera inställd på väsentligheter. Det är också en ypperlig bok han skrivit. Han lyfter sin lärdom med elegans, han ger livfulla bilder från 1700-talets litterära liv och gör styva porträtt av en rad av det Leopoldska dramats bipersoner.

Det är ännu för tidigt att ta ställning till Holmbergs syn på Leopold och hans skaldskap och diskutera diktarens pendling mellan den "brittiska" och den "sublima" stilen. Denna första del är ett preludium, som för fram skildringen endast till 1785, då Leopold ännu inte skrivit en enda av sina mera intressanta dikter och ej heller socialt hörjat stiga mot höjderna. I Holmbergs framställning framstår Leopold som en varmare och .nera levande gestalt än han hittills blivit skildrad. De som levet länge blir bedömda efter senare delen av sitt liv, efter det som står närmast dem som fäller och fräar, något som unga döda ihland drar oskälig fördel av. Holmberg har varit lyckig nog att komma på spåren en kärlekshistoria som Leopold upplevde som student i Tyskland och där han framstår som en elegisk älskare i Werthers stil. Som kärleksiyriker uppträder han ej ogärna som raffinerad connoisseur av erotiska pikanterier och såg i Voltaire sin mästare. Men han hade hetare och äktare sidor. Därom vittnar inte minst det vackra brev till J. A. Lindblom om en liten för Leopoldsforskningen hittills okänd dotters födelse som Holmberg trycker av och som Eugène Lewenhaupt då han på 1880-talet utgav de båda vännernas korrespondens av diskretionsskäl utelöst.

Holmberg har åtskilligt att berätta om Leopolds tidigt utvecklade talang för dubbelspel och vinstgivande smicker. Men trots att det ingår i Holmbergs litterära taktik att inte ta ställning att föredra en till intet förbindande kvickhet framför ett omdöme, att med en älskvärd och tolerant gest lämna alla möjligheter öppna, blir den bild av den unge Leopolds karaktär som förmedlas till läsaren positiv. En ung man i Gustav III:s Sverige, som ville nå någonstans på den litterära banan, var tvungen att buga tillräckligt djupt för höga därar, så att inte det gyckiande smalleendet syntes.

Men Leopold saknade inte mot och när det gällde upplysningstidens idéer ej heller karaktärsfasthet. Det finns kunskap som kan undvaras, skrev på tal om Kinseyrapporten för några dagar sedan en konservativ tidning. Leopold var en av dem som inte trodde på mörkrets välsignelser, och han ägnade större delen av sitt liv åt att hudflänga de tvar som håller till där. Olle Holmbergs verk om Leopold kommer av allt att döma att bli ett monument inte endast över Leopold, utan över hela den riktning i vår hildningshistoria som inte förnekade kunskapens värde och därmed fade grunden för en människovärdigare och friare existens. Olle Holmberg är väl skickad för en sådan uppgift, och håller anslaget vad det lovar, blir hans verk om Leopold en stor biografi och ännu ett nyttigt redskap i det upplysta förnuftets tjänst. Jag tvgar mig, och ler jag samtidigt, beror det endast på det nöje läsningen skänkt mig.

OLOF LAGERCRANTZ

MARTYRIUM Gebers förlag pressoterar *Prins Bart av Jag Richard Kennedy.* (16:50). I rollistan: en skådespelare på nedåtgående som är erotoman och har hjärtfel och som anordnar uppvisningsmatcher i boxning för att bevisa att han inte har hjärtfel och som blir impotent därför att han har Ödipuskomplex och som till sist begår självmord genom att utkämpa en snäuringsliknande tennismatch därför att han har hjärtfel och därför att han är erotoman och därför att han är impotent och därför att han har Ödipuskomplex och därför att allting är som det är. Romanen spelar i Hollywood.

Lars Forssell

FÖRSTKLASSIG SIMENON Den senaste översättningen av *Simenon* är en fullträtt: *Maigret och hans mord* (Bonniers, 10:50) skildrar Maigrets jakt på en mördare, som han med särskild intensitet förföljer därför att han anser sig ansvarig för att mordet kunnat begås. Helajakten hindrar inte att Maigret i något ännu större omfattning än vanligt förtär drinkar vid disken och äter trevliga middagar; det är en av de Simenonböcker som bäst ger Parismiljön.

Herbert Tingsten

LYRISKA RESEBREV De positiva intryck man kan få av Ingeborg Lagerblads diktsamling *Den långa resan* (R. Lagerblads förlag, Karlhamn; 7:50) gäller de poem vari hon låter sin skjuk vemodigen kända för naturens skiftningar komma till tals. Författarinnan debuterade i antologin "Ny lyrik" 1949, och omtrycker nu en del dikter därur. De är också de i formellt avseende mest lyckade i denna diktsamling.

Johannes Edfelt

SOPPA PÅ SPIK Att leva på vårmåltider lösdyka (Wahlström & Widstrand, 10 kr.) av forstmästare *Erik Geijer* är en mycket anspråkslös litteraturprodukt, några oscorende memoarbitar som möjligen kan bereda jägare, skogsfolk och inbitna värmlänningar en blygsam glädje. Forstmästaren är en hängiven anekdoteråttare med en uthållighet — och en brist på urskillning — som tyvilgen bygris upp under många långa todityntar. Två kapitlen ger positiv behållning: en reseskildring från år 1912 ("Med patron på kontinenten"), som är lustig och rörande, och en minnesruna över en smålandsk järnvägsman ("Bosjöbanan"), en därskilig episod ur Bergslagens ekonomiska historia, berättad med återhållsam komik.

Uno Dalén

MISSIONÄR I HONGKONG Efter åtskilliga år som missionär i Kina kom *Gustav Nyström* till Hongkong våren 1949. Där stationade han tre år som kontaktman mellan de svenska missionärer som fortsatte sitt arbete i Kina under allt svårare förhållanden och deras organisationer i hemlandet. I *Från mitt Hongkongfönster* (Gummesons, 12:25) berättar Nystrom om dessa tre dramatiska år då Chiang Kai-sheks trupper drevs bort från fastlandet och den kommunistiska nyordningen tog fart i Kina. Författaren är en klarsynt och objektiv iakttagare, och de särskilda han ger av den kinesiska omvälvningen är ofta in-

SYN-REDAG 4 September 1953

Datum för:

Svenska Varuhusets stora **REALISATION**

Några exempel:

SPORTKOSTYM 78.—

Golfbyxor fodr. **19.50**

Damlängbyxor 13.90

DAMKLOCKOR endast i affären **St. Nygatan 37**

SYV *Svenska Varuhuset*

St. Nygatan 37

Vasagatan 40

MINNESBILDER

SOM MOTTO på sin senaste bok, *Lin och lösning* (Bonniers, pris 14-75), har *Bo Bergman* satt en aforism av La Rochefoucauld som i översättning kunde lyda så här: "När man åldras blir man antingen dråraktigare eller visare." Mottot kan i förstone förbrylla en smula. Visserligen har Bo Bergman utvecklats mot en mindre pessimistisk livssyn, och det är väl inte för mycket sagt att han fått en försonlig inställning till livet. Men å andra sidan är det få svenska författare som förblivit sig så lika genom åren som han. Hans smak har inte undergått några nämnvärda förändringar, hans stil inte heller. Och likväl är det något ännu mera avslående med hans senare produktion än över hans tidigare, och själv har han blivit ytterligare en grad mildare.

Det tyngst vägande och samtidigt det som tar det största utrymmet i den nya boken är de mer eller mindre självbiografiska skisserna och meditationerna, minnena med andra ord. Och dessa minnen har en distinkt lägmålighet, en försynt redbarhet, en resonabel anspråkslöshet och en högst ovanlig ödmjukhet som tillsammans knappast kan kallas för något mindre än vishet.

Bo Bergman är en av Sveriges minst fåfänga och minst egocentriska författare, och han är en av våra mest demokratiska. Jag tror inte att han har haft några svårare strider att utkämpa för att komma fram till sin folklighet och sin frihet från inhiskhet, men, jag tror att det har hjälpt honom på traven att han på ett tidigt stadium lämnade Uppsala utan examen och sökte sig in vid postverket. Den kånsla av deklassering som blev följden berör han i följande mening: "Om det hände att jag stötte ihop med någon av mina forna akademikamrater på gatan, skämdes jag att avsluja min förnedring." Till en början var det också fråga om en mycket påtaglig förnedring: "Lokalens atmosfär med kvalmet från förseglingslågorna, stanken från toaletten och dammet från säckarna kan jag känna när jag vill", säger Bo Bergman om ett av sina tidigaste postala tjänsterum. Och den andliga atmosfären var föga bättre. Men han kom snart till mindre ruskiga arbetslokaler och mindre förnedrande omgivningar, så småningom behövde han inte heller ha med alimänheten att göra, vilket kunde vara besvärligt nog, och dessutom ibland förenat med kännbara pekuniära uppoffringar. Han minns en gammal snäll postfröken, "som måste räkna med avsevärt minskad lön tressanta. Man hade emellertid vårt tacksam om Nystrom själv hållit sig litet *mera* i bakgrunden. Skildringen av alla de kafferep han deltog i under sin tid i Hongkong borde ha förhebållits den trängre värkretsen.

Bengt-Olof Heldt

Bo Bergman.

på grund av sina regelbundna missöden vid kassan", och hur han drog sig fram begriper han inte. Men han har också angenäma minnen från posten och erinrar sig med aktning och vördnad "kärngubbarna på brevbärieriet", som han kom så förträffligt överens med. Genom sin mångsidiga anställning i posten har Bergman naturligtvis ökat sin erfarenhet, och jag tror att han därjämte har vidgat sin livssyn på ett sätt som han inte skulle ha kunnat om han utesluiande hade varit kritiker och författare.

Bo Bergmans far tycks ha varit en hård natur, som "passade att kommenderas" och som i sin ungdom hade velat bli militär. Man förstår att han i sonen Bo inte hade fått en pojke efter sitt sinne. Men av de bestraffningar med käpp som Bo Bergman som barn fick undergå har det — säger han själv — bara stannat kvar ett allmänt hat till "begreppet käpp". "Mitt hat till den (käppen), min vämjelse inför förtvyeket i vilken form det än framträdde — som skolpojkstyranni, fortidsdramakt, klassikamp, åsiktsförtryck, statsbrutalitet — går tillbaka till mina tidiga år och har bara blivit starkare ju längre jag levat."

Liv och läsning är glimtar av minnen från småstäder som Hjo och Vänersborg och från större städer som Uppsala, Stockholm och Köpenhamn. Mest förtjusande är kanske de svenska småstadsbilderna, mest intressanta är minnena från Uppsala och Stockholm. "Audienser" ger pregnanta ögonblicksbilder av Bergmans sammanträffande med Strindberg i vånngen på Karlavägen (den tredje skildringen som jag läst av Strindbergs besrömda möte med "Unga Sverige") och med Brandes liggande till sängs i Köpenhamn, men den sammanfattande rubriken täcker inte riktigt intrycken. "Ett album" är en revy med minnen av några studentkamrater, och "Yttersta dagen" är en kort släktkrönika avslutad med ett novellistiskt utformat minne av en solförmörkelse som han ofta har hört sin mor berätta om, och det är fullt av grace.

Till det mest personliga i volymen och lite på sidan om de direkta minnena hör avsnittet "Geniets ödmjukhet". Det är ytterst karaktäristiskt för Bo Bergman genom sitt avståndstagande från "Levertin i sitt illuminerade prånt". "Heidenstam i sina stora bravurarior" och den Selma Lagerlöf som på senare år "förenklade sin stil och ärda till det pratsjuka och långsläpiga". Som kontrast ställer han upp Fröding, vars geni "hade sina rötter i en självvransakan som inte utesiöt självkritiska", som inte frågade "Först och främst efter vad som gjorde sig, utan efter vad som

kursverksamheten

vid Stockholms Högskola,

franska

cirklar börjar 21/9. Avgift 30 kr.

Cirklar även i

svenska	engelska	spanska
tyska	franska	italienska
svenska för utlänningar	ryska	latin
	holländska	grekiska

Alla stadier *Lokaler i alla stadsdelar*

Begär stora höstprogrammet!

Anmälningar och upplysningar

Grevturegatan 9, kl. 9—20 Tel. 63 04 50 (växel)

Detta är Paris!

Staden Ni just återvänt från.

Staden som är målet för Er nya resa.

Staden Ni drömmer om att få fara till.

Ebbe Sadolin

PÅ VANDRING I PARIS

En spirituell, utstkt illustrerad bok om städernas stad.

12:50, inb. 17:—

Gebers

Bo Bergman

Liv och läsning

Med denna tilldragande och avklarnande bok om strövtåg i dikt och verklighet firar Bo Bergman sitt femtioårsjubileum som författare.

14: 75, inb. 19: —

BONNIERS

Alice Lyttkens

HIMLABRÖD

Den festliga, mustiga och spännande romanen från fristadsens Sverige — om Hedda Skoot, hennes fiarare och det skootska arvesilvret.

374 sidor. 18:50, inb. 23: 50

BONNIERS

Einar Wallquist

De tolv månaderna

Lappmarksdoktorn berättar med värme och livsvisdom om årets gång och människoöden i den norrländska ödemarken.

Illustrerad av författaren.

18: 50, inb. 23: 50

BONNIERS

Annons

Lär Er ENGELSKA snabbt och lätt med NATURMETODENS fantastiska teknik. — Inget glosplugg! — Inget grammatikslit! —

"Det är som att cykla med hjälpmotor när andra trampar sig fram"

På smart sagt alla områden i vårt dagliga liv möter vi förbättringar i form av lids- och arbetsbesparande metoder. Även i fråga om språkstudier har nu en ny tid gjort sitt inträg genom den epokgörande NATURMETODEN. Denna revolutionerande metod vänder upp och ner på all gammal tråkig glosplugg och intresseslöst grammatikkrafglande. Naturmetoden erbjuder en genväg för alla dem, som funnit att de nu måste lära sig engelska — en lättgången, snabb och förvånansvärt effektiv genväg till ett nytt språk. — Engelska enligt NATURMETODEN har fått en popularitet utan like, och det är den kursen Ni nu gratis kan få alla upplysningar om genom att sända in nedanstående portofria kupong. Beteckande för de tårtner, med vilken ver och en kan lära sig engelska enligt NATURMETODEN, är ett uttalande av en elev: "det är som att cykla med hjälpmotor, när andra trampar sig fram". Utzlandet är också ett bra bevägg för kursens högmoderna och aktuella upplägging.

Redan efter en vecka kan Ni läsa sex sidor engelska utan hjälp!

Hela tiden har Ni stöd från våra kvalificerade lärare, som hjälper och vägleder Er. Ni behöver ings förkunskaper, och Er ålder spelar ingen roll. Ni kan läs enligt Naturmetoden som ren nybörjare, och Ni kan använda den för att ytterligare hättra på de kunskaper Ni eventuellt redan has. Metoden är så effektiv, att en nybörjare redan efter en vecka har lärt och grundligt förstått 6 sidor engelska.

Språkprofessor berömmer

Lorentz Eckhoff, professor vid Oslo universitet, skriver: *"Jag för min del gillar Naturmetoden helt och fullt; den slår alla i effektivitet."*

Bara några kronor i månaden!

Denna fantastiskt effektiva metod att lära engelska kostar Er inte mer än sex kr per månad, vilket gör alltså lönefallet hela kursmaterialet, en novellsamling jämte individuell hjälp av våra lärare. Sällan har Ni fått sådan valuta för Edra pengar!

Utförlig broschyr gratis — rekvirera den omgående!

Naturligtvis vill Ni veta ännu mer om denna revolutionerande språkmetod. Fyll gäller de kupongen här nedan och posta den utan portal! Ni får då omgående och gratis vår broschyr "Naturmetoden — genvägen till engelska", som ger Er alla upplysningar om hur Ni bäst skall studera, hur kursen är upplagd, vad språkexperter och elever säger om Naturmetoden m. m. Fyll i och posta kupongen redan nu! Om en vecka kan också Ni läsa sex sidor engelska.

Sänd mig gratis, portofritt och utan förbindelse från mig sida Er illustrerade broschyr "Naturmetoden — genvägen till engelska".

Namn .....

Adress .....

Postadr. 8

V. g skriv tydligt! DN 2/9 -53

LÖSEN

Frankeras ej! Naturmetoden betalar portot.

NATURMETODEN

Gebers förs.-avd. Tillstånd nr 1 Stockholm 4

Götgatan 71

STOCKHOLM

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.